

**Pripomienky k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/2002 Z. z.
o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých
zákonov v znení neskorších predpisov (proces č. LP/2025/606)**

Vážený pán minister,

dovoľte mi Vám formou listu k Vaším rukám, ako i vo forme uplatnenia pripomienok prostredníctvom systému Slov-lex, doručiť moje pripomienky a podnety, ktoré vychádzajú z mojich poznatkov, z poznatkov mojich predchodcov, ako aj z odborných poznatkov kolegýň a kolegov z Kancelárie verejného ochrancu práv.

K čl. I bod 2 (§ 10 ods. 11):

Navrhujem, aby sa ustanovenie § 10 ods. 11 rozšírilo o ďalšie písmeno, na základe ktorého by sa za policajta alebo profesionálneho vojaka, ktorý prevzal dieťa do osobnej starostlivosti, považoval aj aj otec dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa narodenia dieťaťa a najneskôr do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak z dôvodu starostlivosti o toto dieťa nevykonáva štátnu službu, z ktorej je nemocensky zabezpečený, a súčasne ak na to isté dieťa nepoberá matka materské alebo rodičovský príspevok. Týmto návrhom sa má docieľiť rovnoprávnosť policajtov a profesionálnych vojakov zúčastnených na osobitnom systéme sociálneho zabezpečenie s poistencami všeobecného systému sociálneho poistenia pri prístupe k nemocenskej dávke materské.

Súčasná právna úprava umožňuje poberať policajtovi alebo profesionálneho vojakovi materské len v dvoch úzko špecifikovaných situáciách stanovených § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení vojakov a policajtov, a to: **(i.)** ak matka dieťaťa zomrela, alebo **(ii.)** ak sa matka pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý trvá minimálne jeden mesiac, nemôže alebo nesmie starať o dieťa. V porovnaní so všeobecným systémom sociálneho poistenia je tak prístup k nemocenskej dávke materské pre otcov zúčastnených v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia zásadne sťažený.

Podľa § 49 ods. 1 v spojení s § 49 ods. 3 písm. e) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), má otec dieťaťa poistený vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia nárok na materské kedykoľvek v období po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa za splnenia dvoch podmienok – **(i.)** získania najmenej 270 dní obdobia nemocenského poistenia v posledných dvoch rokoch, **(ii.)** a ak matka na to isté dieťa nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

Príslušníci silových zložiek boli vyčlenení do osobitného systému sociálneho zabezpečenia hlavne v reakcii na vyššie požiadavky súvisiace s náročnosťou výkonu služby v tzv. silových zložkách, a súčasne šlo zo strany normotvorcu o snahu o zatraktívnenie tohto povolania pre potenciálnych uchádzačov. Z toho možno vyvodiť, že osoby zúčastnené v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia mali byť účasťou v tomto systéme primeraným

spôsobom zvýhodnení oproti poistencom vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Súčasná právna úprava nároku na materské pre otcov v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia však takýto cieľ popiera. Zásadná limitácia prístupu k dávke materské (v porovnaní so všeobecným systémom) nie je navyše ani primerané kompenzovaná inými korekčnými prvkami, napríklad nižšou sadzbou poistného.

Nedostatky súčasnej právnej úpravy prístupu k materskému pre otcov – príslušníkov silových zložiek, majú aj ústavnoprávne presahy, ktoré postulovala aj moja predchodkyňa prof. Patakyová v návrhu na začatie konania o súlade práve § 10 ods. 11 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ktoré aj naďalej prebieha na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod spisovou značkou PL. ÚS 21/2023. Dovoľujem si dodať, že s obsahom návrhu mojej predchodkyne sa v celom rozsahu stotožňujem.

Táto pripomienka je **zásadná**.

K čl. I bod 9 (§ 38 ods. 3 a 4):

Navrhujem, aby sa upravili podmienky „odloženého“ vzniku nároku na výsluhový dôchodok a nároku na jeho výplatu tak, že sa predmetné ustanovenia nebudú vzťahovať na príslušníka silových zložiek, ktorý bol uznaný za invalidného podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (t. j. podľa zákona o sociálnom poistení), a to odo dňa vzniku invalidity podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, najskôr však odo dňa skončenia služobného pomeru.

Podľa súčasnej právnej úpravy vzniká nárok na výsluhový dôchodok príslušníkovi silových zložiek vo všeobecnosti bez ohľadu jeho fyzický vek hneď po skončení služobného pomeru, ktorý trval aspoň 25 rokov. Jediné výnimky, pri ktorých je nárok na výsluhový dôchodok a jeho výplatu naviazaný (popri podmienke 25 rokov služobného pomeru) aj na dovŕšenie fyzického veku (dovŕšenie dôchodkového veku), taxatívne ustanovuje § 38 ods. 3 a 4 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. Súhrnne ide o prípady, keď služobný pomer zanikol v dôsledku niektorých závažných protiprávnych konaní zo strany príslušníka silových zložiek, a teda „odloženie“ nároku na výsluhový dôchodok a nároku na jeho výplatu plní aj sankčný charakter.

Samotnú filozofiu takéhoto ustanovenia – t. j. penalizáciu za závažné protiprávne konanie, ktoré viedlo k skončeniu služobného pomeru – považujem za legitímnu. Zastávam však názor, že takéto ustanovenie v určitých špecifických prípadoch anuluje základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu, ktoré je definované čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Konkrétne ide o prípady, keď sa bývalý príslušník silových zložiek po skončení služobného pomeru stane invalidným. Ak sa na túto osobu vzťahujú ustanovenia § 43 ods. 3 a 4 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, tak mu nárok na dávku dlhodobej nespôsobilosti na prácu môže vzniknúť len zo všeobecného systému sociálneho poistenia, pričom pre nárok na túto dávku (ktorou je invalidný dôchodok) sa takejto osobe započítajú výhradne doby poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. V praxi však tak môže nastať situácia, že ani vyše 30 rokov

príspevkovej účasti na systémoch sociálneho poistenia (zabezpečenia) nemusí viesť k vzniku nároku na akúkoľvek dôchodkovú dávku dlhodobej nespôsobilosti na prácu.

Ilustrovať to možno na situácii osoby, ktorá 26 rokov pracovala v silových zložkách, jej služobný pomer sa skončil stratou hodnosti, následne pracovala 10 rokov v „civilnej“ sfére a vo veku 54 rokov sa stala invalidnou. Takejto osobe vznikne nárok na výsluhový dôchodok až dovŕšením dôchodkového veku (kedy už bude plniť funkciu dávky v starobe a nie dávky pri nespôsobilosti na prácu), a súčasne nárok na invalidný dôchodok zo všeobecného systému takejto osobe nevznikne, lebo nesplnila podmienku potrebnej doby poistenia vo všeobecnom systéme ustanovenú § 72 ods. 1 písm. g) zákona o sociálnom poistení. Ani 36 rokov príspevkovej účasti v poistných systémoch tak nezabezpečí takejto osobe finančné krytie sociálnej udalosti (invalidity), čo už možno charakterizovať ako neakceptovateľné s ohľadom na pozitívny záväzok štátu podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Takejto osobe nevznikne ani nárok na invalidný výsluhový dôchodok z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, pretože naň vzniká nárok len vtedy, ak k sociálnej udalosti (invalidite) dôjde (i.) počas trvania služobného pomeru, (ii.) a súčasne v dôsledku služobného úrazu alebo choroby z povolania.

Z tohto dôvodu navrhujem, aby sa do § 38 zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov vložil nový odsek 5, ktorým sa ustanoví, že sa odseky 3 a 4 nebudú vzťahovať na bývalého príslušníka silových zložiek, ktorý bol uznaný za invalidného podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (t. j. podľa zákona o sociálnom poistení), a to odo dňa vzniku invalidity podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, najskôr však odo dňa skončenia služobného pomeru.

Vzhľadom na to, že problematiku týchto osôb možno alternatívne riešiť aj úpravou zákona o sociálnom poistení, ktorý je v gescii iného ministerstva, odporúčam vzhľadom na nadrezortný význam pri legislatívnej príprave tejto časti návrhu zákona spolupracovať s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Táto pripomienka je **zásadná**.